Педагогічні науки

УДК 811:371.68

Шемчук Ольга Олександрівна
студентка
Національного університету «Острозька академія»

ТРУДНОЩІ ПІД ЧАС РОЗВИТКУ НАВИЧОК АУДІЮВАННЯ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Анотація. *У статті розглядається аудіювання як один з найважливіших компонентів вивчення іноземної мові, труднощі під час аудіювання та шляхи їх подолання.*

Ключові слова: *аудіювання, аудіотекст, мовленнєва діяльність, мовна компетенція.*

Постановка проблеми. На сьогоднішній день англійська мова є провідною мовою світу. Вона визнана офіційною мовою науки, медицини, бізнесу, літератури, міжнародних відносин тощо. Знання англійської мови є надзвичайно важливим в сучасному світі. Спеціалісти з хорошим знанням іноземної мови користуються попитом на ринку праці, тому англійська мова набуває все більшої популярності та виникає термінова потреба у її вивченні. Відомо багато методів і способів вивчення англійської мовної компетенції, кожен з методів пропонує свою систему вправ, які впливають на розвиток певного виду діяльності. З огляду на необхідність в комунікативному спілкуванні, вміння сприймати іноземну мову на слух є одним з найважливіших професійних вмінь, а особливо для студентів немовних спеціальностей. Зважаючи на вище сказане, потрібно відмітити, що відкриті кордони та доступ до Інтернету дають можливість дізнаватися новини світу та науки, переглядати художні та документальні фільми в

оригіналі, і найважливіше спілкуватися з людьми з інших країн світу, обмінюватися з ними досвідом і збільшувати свої знання.

Мета статті. Проаналізувати труднощі, які можуть виникати під час навчання аудіювання та шляхи їх подолання.

Аналіз досліджень. Проблема розвитку навичок аудіювання цікавить багатьох дослідників. Багато вітчизняних та закордонних вчених та методистів таких як: М. Ткаченко, Л. Дмитрова, М. Тарашевський, Л. Джонсон, Р. Метьюз та інші, працювали над аналізом аудіювання та його особливостями.

Вступ. Навчання аудіювання як виду мовленнєвої діяльності є складним, але цікавим процесом. Під час сприйняття мови на слух активно розвивається не лише процес сприйняття мови, але й відтворення.

Аудіювання є важливим компонентом вивчення іноземної мови на усіх етапах. Володіння цим видом діяльності дає можливість реалізувати освітні і розвиваючі цілі. Завдяки аудіюванню, студенти вчаться уважно слухати звукову мову, формувати вміння передбачати значеннєвий зміст висловлювання. Цей вид мовленнєвої діяльності дозволяє опанувати звукову сторону досліджуваної мови, її фонемним складом, інтонацією: ритмом, наголосом, мелодикою.

Головною метою навчання аудіювання є підготовка студента до мовного спілкування в природних умовах. Регулярне використання аудіотексту позитивно впливає на когнітивну сферу студентів і дозволяє їм краще сприймати та розуміти текст на слух.

Виклад основного матеріалу. Аудіювання – це процес сприйняття та розуміння мовлення на слух. Термін «аудіювання» був введений в науковий вжиток американським психологом Брауном. Також можна сказати, що це перцептивна розумова мнемічна діяльність.

Процес аудіювання починається зі сприймання мовлення, під час якого слухач завдяки механізму внутрішнього промовляння перетворює

звукові (а якщо він спостерігає за співрозмовником, то й зорові) образи в артикуляційні. Наявність зорових компонентів, під час аудіювання, які сприймаються зоровим аналізатором, позитивно впливають на процес сприйняття та розуміння тексту на слух. Зоровий компонент, який є додатковим впливає на когнітивну сферу слухача. Такі зорові опори як жести, міміка допомагають зрозуміти зміст мовлення.

Відома німецька дослідниця Барбара Лейпц стверджувала, що процес аудіювання вимагає спільної роботи багатьох психічних процесів. Під час сприйняття мовлення на слух активується уява, увага, мислення, сприйняття та пам'ять. Тому студент має бути зосередженим, уважно слухати та намагатися запам'ятати почуте. Наявність несприятливих умов діяльності для реципієнта ускладнюють розуміння аудіотексту.

Для ефективного аудіювання потрібно створити відповідні умови. Під час використання аудіювання в процесі навчання англійської мови можуть виникати певні труднощі. Варто зазначити, що ефективність цього виду навчання тісно пов'язане з вмінням долати труднощі, тому створюючи відповідні умови іншомовного середовища викладач позитивно впливає на процес організації навчання студентів.

Існують певні труднощі обумовлені умовами аудіювання (зовнішні шуми, акустика, наявність або відсутність співрозмовника), труднощі пов'язані з індивідуальними особливостями мовця (вік, стать, освіта, досвід, дефекти мовлення), труднощі, обумовлені мовними особливостями матеріалу (використання великої кількості незнайомої лексики, ідіом, скорочень, швидкий темп мовлення і т. ін.).

Труднощі можуть виникати на лексичному, граматичному та фонетичному рівнях. Лексичні труднощі: наявність невідомих лексичних одиниць, слів, які вжиті в переносному значенні, сленгових або запозичених слів і конструкцій. Педагог має ознайомити студентів з потенційно новими словами для них і звернути увагу на такі лексичні одиниці перед слуханням

тексту. Це допоможе студентам краще зрозуміти аудіозапис та успішно виконати вправи до аудіювання. Граматичні труднощі викликані незнайомими синтаксичними та граматичними конструкціями. Фонетичні труднощі виникають у правильності розуміння слова. Досить часто, під час швидкого темпу мовлення з'являється прогресивна та регресивна редукція, інтонаційні перепади тощо. Проте, цього теж можна уникнути, попередньо викладач може навести декілька схожих прикладів, для того аби студенти були готовими до процесу аудіювання [1, с. 98].

Успішність процесу аудіювання залежить не лише від індивідуальних особливостей слухача, а й від особливостей мовця. Так, на результати процесу аудіювання та на успішність сприйняття матеріалу на слух впливає темп мовлення, гучність і тембр голосу того, хто повідомляє інформацію. Голоси, які добре знайомі слухачеві, сприймати значно легше, ніж незнайомі. Дитячі голоси та голоси людей похилого віку розуміти важче, ніж голоси молодих людей[4, с.135]. Підсумовуючи вище сказане, доцільно використовувати та презентувати якомога більше аудіозаписів з використанням різних голосів і звертати належну увагу на голоси, які сприймаються важко. Це допоможе розвивати навички аудіювання, а саме сприймати інформацію від різних мовців.

Фактичні знання студентів немовних спеціальностей є важливою умовою акустичного розуміння сприйнятої інформації. Тобто набутий досвід студентів про об'єктивну реальність, включаючи абстракції, що на ній базуються. Чим більше знань по темі, яка знаходиться в центрі слухового сприйняття, тим вище очікування, що студенти зрозуміють обставини, про які йдеться в аудіотексті. Тому дуже важливо щоб текст для прослуховування був тісно пов'язаним з темою, яка розглядається на заняттях та базувався на представленій лексиці певно розділу.

Аудіювання як самостійний вид мовленнєвої діяльності обумовлене складністю сприйняття та необхідністю одномоментної інтеграції всіх

розумових процесів [3. с. 43]. Саме тому аудіювання є таким важливим та складним видом навчання іноземної мови. Він вимагає багато зусиль і регулярних тренувань.

Студентам значно важче сприймати мовний фрагмент на слух, ніж читаючи його. Це характерно для всіх етапів володіння іноземною мовою. Для досконалого результату потрібно пам'ятати про етапи навчання аудіювання.

На сьогодні є три основні етапи формування навичок аудіювання, які тісно пов'язані між собою й не можуть існувати один без одного:

- сприйняття на рівні фрази;
- сприйняття на рівні понад фразового розуміння;
- сприйняття на рівні тексту [2, с. 15].

Ефективність навчання аудіюванню тісно переплітається із обов'язковим виконанням студентами вправ на формування загальних адитивних навичок. Аудіотексти для прослуховування повинні відповідати за змістом досліджуваній темі з усного мовлення, тому що ширший і складніший зміст, включає багато незнайомої лексики, це значно погіршує розуміння тексту. Аудіювання передбачає сприйняття аудіотексту як цілісного повідомлення, а не як розуміння окремих фраз. Таке розуміння залежить від здатності студента усвідомлювати зміст окремих слів і словосполучень. Це момент переходу від фразового до текстового розуміння й приводить до з'ясування загального змісту сприйнятого на слух мовлення.

Робота з розвитку умінь і навичок аудіювання повинна відбуватися під час всього періоду навчання студентів. Проводити аудіювання доцільно на кожному занятті(якщо дозволяє тематичне планування та час) таким чином студенти будуть звикати до автентичного мовлення. Це дуже важливо, адже студенти немовних спеціальностей зазвичай не мають достатньо саме такої практики. Аудіювання повинно відбуватися поетапно

з врахуванням знань студентів. Перед безпосереднім прослуховуванням аудіотексту потрібно спрямувати студентів на можливі лексичні та граматичні труднощі в матеріалі для прослуховування. Це значно полегшить завдання для студентів і допоможе подолати певні труднощі. Регулярне використання аудіотексту позитивно впливає на когнітивну сферу студентів і дозволяє їм краще розуміти текст на слух.

Висновки. Аудіювання - це розуміння мовлення на слух. Воно надзвичайно важливе, адже складає основу спілкування, саме з нього починається оволодіння усною комунікацією. Під час сприйняття усного мовлення на слух виникають певні труднощі, тому викладач і студенти повинні відповідально ставитися до цього. Приділяти належну кількість часу для аудіювання, практикуватися регулярно та виконувати його поетапно. Також потрібно звертати увагу на лексичні, граматичні та фонетичні труднощі, намагатися їх вирішити.

Література

1. Бігуняк О.Р. Основи викладання англійської мови у вищих навчальних закладах. К.: Основа. 2016. 250 с.
2. Оскобойна Р.Л. Основи навчання аудіювання. К.: Основа. 2014. 340 с.
3. Петрова О.І. Аудіювання та його проблеми. К.: Світ знань. 2008. 130 с.
4. Тарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти: Навч. посібник. К.: Фірма «ІНКОС», 2006. 248 с.